

Kokkolan kaupungin lausunto Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026 - 2029 kokonaisuuteen

Kaupunginhallitus 11.08.2025 § 316
635/00.04.01/2024

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Stina Mattila ja strategiapäällikkö Piia Isosaari

Keski-Pohjanmaan liitto on pyytänyt lausuntoa 22.8.2025 mennessä Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026 – 2029 asiakirjaluonnoksiin. Asiakirjakokonaisuuden tavoitteena on muodostaa kuva Keski-Pohjanmaan menestyksen edellytyksistä, tulevaisuuden tavoitetilasta sekä sen saavuttamiseksi tarvittavista keinoista. Maakuntastrategia 2050 linjaa pidemmän aikavälin strategiset tavoitteet ja maakuntaohjelma 2026 – 2029 määrittelee strategiaan pohjautuvan seuraavan neljän vuoden kehittämisen painopisteet. Asiakirjoja on valmisteltu maakunnan eri toimijoita laajasti osallistaen.

Maakuntastrategian 2050 vision mukaisesti Keski-Pohjanmaan tavoitteena on olla hyvinvoinnin, tuottavuuden ja kasvun menestyvä maakunta. Tavoitteen saavuttamiseksi maakuntaohjelmaan 2026 – 2029 on linjattu kolme kehittämisteemaa: hyvinvoiva asukas ja yhteisö, kestävä elinympäristö sekä monipuoliset elinkeinot. Kehittämisteemojen poikkileikkaavat teemat ovat: saavutettavuus, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, kansainvälisyys sekä kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus.

Kokkolan kaupunki kiittää mahdollisuudesta kommentoida asiakirjakokonaisuutta ja toteaa lausuntonaan alla olevan mukaisesti.

Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026-2029 asiakirjakokonaisuuteen on koottu keskipohjalaisten toimijoiden yhteinen näkemys maakunnan kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteista sekä toimenpiteistä, joita tulee toteuttaa nyt alkavalla nelivuotiskaudella.

Asiakirjojen laajuus heijastaa maakuntamme monipuolista ja aktiivista kehittämisotetta, mikä toisaalta tekee myös haasteelliseksi tiivistää tärkeimmät sisällöt selkeisiin kokonaisuuksiin. Nykymuodossaan molemmissa dokumenteissa on kuvattu laajasti ja kattavasti maakunnan nykytilannetta. Koska molemmat dokumentit ovat sivumäärältään melko pitkiä, voisiko nykytilanteen kuvaus -osio olla kirjattuna vain toisessa dokumentissa? Nykytilakuvauksen rinnalla olisi hyödyllistä analysoida vielä tarkemmin maakunnan tulevaisuuden kehittämiseen vaikuttavia muutosvoimia ja millaisia kehittämisenäkymiä maakunnalla on näiden ilmiöiden suhteen. Esimerkiksi millä tavalla nyt tunnistetut väestökehityksen vahvat signaalit, kuten väestön ikääntyminen, eläköitymiset, negatiivinen

luonnollinen väestönlisäys ja maahanmuuton vaikutukset heijastuvat maakunnan tulevaisuuden kasvuun.

Tällä hetkellä maakunnan väestönkasvu pohjautuu pitkälti positiiviseen nettomaahanmuuttoon, joka asettaa integraation ja kotoutumisen onnistumisen erittäin tärkeään asemaan niin maakunnan elinvoimaisuuden, mutta myös segregaaation ja syrjäytymisen ehkäisemisen näkökulmista. Monikielisyys tulee nähdä maakunnan tulevaisuuden rikkautena.

Uusien innovaatioiden ja uuden liiketoiminnan syntyminen innovaatioiden pohjalta on nostettu osaksi monipuoliset elinkeinot - kehittämisteeman strategista painopistettä. Alueen innovaatioekosysteemin kehittäminen lisäämällä tki-toimijoiden ja elinkeinoelämän vuorovaikutusta yhteistyössä julkisten toimijoiden kanssa on edellytys start-up yritysten ja yhteisöjen kehittymiselle alueella. Osaltaan tätä tukee Kokkolan kaupungin valtion kanssa solmima ekosysteemisopimus, joka on voimassa vuoden 2027 loppuun saakka. Kokkolan kaupungin tavoitteena on, että nykyistä toimintamallia vastaava sopimuksellinen yhteistyö valtion kanssa innovaatioekosysteemin kehittämiseen jatkuu myös nyt päättyvän kauden jälkeen.

Maakuntastrategiassa kohdassa 4.2. Kestävä elinympäristö on kuvattu Kokkolan sataman tavoitetilaa vuodelle 2050. Tulee huomioida, että Kokkolan kaupunki omistajana ei ole linjannut sataman tavoitetilaa vuodelle 2050, koska kaupungin oma strategiatyö on vielä kesken.

Maakuntaohjelmassa on nostettu keskeiseen rooliin elinvoimaisen maaseudun merkitys niin huoltovarmuuden kuin aluetason turvallisuuden kehittämisessä. Maa- ja metsätalous on linjattu osaksi strategista painopistettä monipuolisten elinkeinojen kehittämisteemassa. Maatalouden kehittämisen osalta on huomioitava, että maatalousyrittäjien ikäjakauma on huolestuttava, jopa 70 % Kokkolan alueen maatalousyrittäjistä on yli 50 -vuotiaita. Maakunnan huoltovarmuuden näkökulmasta on huolehdittava, että maatalouden sukupolven- ja omistajanvaihdokset onnistuvat sujuvasti ja että alueella on tarjolla kattava koulutustarjonta maatilatalouden tarpeisiin.

Monipuolinen elinkeinorakenne on sekä Kokkolan kaupungin että Keski-Pohjanmaan maakunnan erityinen vahvuus.

Maakuntaohjelmassa on linjattu, että alueella kehitetään edelleen pk-yrityksiä, suurteollisuutta sekä maa- ja metsätaloutta. Kokkolan kaupunki pitää tärkeänä, että edellä mainittujen lisäksi huomioidaan myös yksinyrittäjien ja mikroyritysten toiminnan kehittäminen kohti kasvua. Tärkeää on myös tunnistaa, että yksinyrittäjyys on yksi tapa työllistyä alueella.

Maakuntastrategiassa kohtaan 4.3 monipuoliset elinkeinot, tulisi elinkeinorakenteen kuvaukseen ottaa vahvemmin tarkasteluun energiatuotanto, esimerkiksi tuuli- ja aurinkovoima. Tarkastelu olisi koko maakunnan kehittymisen näkökulmasta tärkeää. Varsinkin kun maakuntakaavaa ollaan tältä osin päivittämässä.

Maakuntastrategian kappaleessa 5.7 on kirjattu seuraavasti: "Halsua, Lestijärvi, Perho, Toholampi, Veteli sekä Kälviä, Lohtaja ja Ullava toimivat maaseutualueiden palvelukeskuksina". Kirjauksen osalta olisi syytä keskustella maakunnan kaupunkien ja kuntien johtajien kanssa millaisia palvelutavoitteita ja -velvoitteita ko. kirjaus pitää sisällään. Todetaan, että Kälviä, Lohtaja ja Ullava ovat osa Kokkolan kaupunkia.

Maakuntaohjelmassa kohdassa 3.1. Kehittäminen ja keskeiset painotukset. Kokkolan kaupunki katsoo, että painotuksiin tulisi kirjata vahvemmin elämyksellisyyden teema, joka on myös Kokkolan kaupungin nykyisessä strategiassa yhtenä strategisena painopisteenä.

Maakuntastrategiassa ja maakuntaohjelmassa on käytetty strategian painopisteet ja kehittämisteemat -sanoja vaihdellen. Lopullisessa kieliasutarkistuksessa olisi hyvä tarkistaa kumpaa sanaa käytetään, kun viitataan hyvinvoiva asukas ja yhteisö, kestävä elinympäristö ja monipuolinen elinkeinorakenne kokonaisuuteen.

Keski-Pohjanmaan liiton maakuntastrategiakokonaisuuden osalta olisi hyvä tarkastella myös strategiahierarkiaa. Maakuntastrategia linjaa pitkän aikavälin tavoitteet vuoteen 2050 ja maakuntaohjelmassa kirjataan toimenpiteet vuosille 2026 – 2029. Näiden dokumenttien lisäksi maakuntaohjelmaa toteuttaa lukuisia muita strategioita, ohjelmia ja suunnitelmia (Keski-Pohjanmaan osaamisstrategia, kansainvälistymisstrategia, järjestöstrategia, ilmastotiekartta, energiamurroksen suunnitelma, matkailustrategia, alueellinen liikennejärjestelmäsuunnitelma, kulttuuristrategia ja viestintästrategia). Näin laajan strategiahierarkian osalta maakuntastrategian ja -ohjelman ohjausvaikutus saattaa jäädä heikoksi. Kokonaisuutta ryhdyttäisi, jos kaikki lausuntokierroksella olevat dokumentit olisi koottu yhteen kokonaisuuteen.

Maakuntaohjelman toteuttamista ja seurantaan toimeenpaneville teemaryhmille jää tehtäväksi edistää tavoitteiden toteutumista. Onko teemaryhmien vastuulla myös seurata, että laadittavat maakuntaohjelmaa toteuttavat strategiat, ohjelmat ja suunnitelmat toteuttavat maakuntastrategian ja -ohjelman linjauksia? Olisi hyvä myös pohtia, kuinka maakuntastrategian toteutuminen linkittyy alueen kuntien toimintaan. Lisäksi on määriteltävä, kuinka maakuntastrategian ja -ohjelman seurantafrekvenssi toteutetaan ja kuinka toteutumista raportoidaan kunnille. Tähän Kokkolan kaupunki ehdottaa toimintamalliksi esim. kuntajohtajien seurantaryhmän perustamista.

Maakuntaohjelman toteutumisen seurantaan helpottavat asetetut selkeät seurantamittarit, jotka on määritelty eri kehittämisteemojen mukaan. Tavoitteeksi on kirjattu joko mittarin nouseva tai vähenevä suunta. Tulisiko seurantamittareille määritellä konkreettiset tavoitteet mittarin kehityksen suunnan lisäksi?

Kokonaisuudessaan maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026 – 2029 dokumenteissa on tunnistettu maakunnan vahvuudet ja mahdollisuudet ja peilattu niitä tulevaisuuden muutosvoimiin toteutetun skenaariotyön kautta. Asiakirjoissa linjatut tavoitteet ja toimenpiteet pohjautuvat maakunnan kasvuun ja menestyvä maakunta skenaarion näkymään. Asetetut tavoitteet tähtäävät elinvoimaisen maakunnan tulevaisuuteen. Maakuntastrategiaa ja maakuntaohjelmaa laadittaessa ja toteutettaessa on varmistettava, että yhteistyö maakunnan kuntiin on saumatonta ja että kunnat sitoutuvat laadittuun strategiaan.

Kokkolan kaupunki kiittää maakuntaliittoa strategian valmistelutyön toteutuksesta ja aikataulusta. Maakunnan strategiatyö tukee osaltaan myös alueen kaupunkien ja kuntien omien strategioiden päivittämistyötä, joka esimerkiksi Kokkolan kaupungilla toteutetaan syksyn 2025 aikana.

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä lausunnon Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026 – 2029 asiakirjoihin.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösesityksen.